
priopćenja

Tonči Trstenjak

PRIPREMNI RADOVI ZA SINODU BISKUPA 1977.

Četvrti sinoda biskupa već se nazire na obzorju jeseni ove godine 1977. U mjesecu rujnu grad Rim će biti svjedok radnog susreta stotine biskupa, predstavnika biskupskih konferencija cijelog katoličkog svijeta. Taj već tradicionalni radni skup katoličkih biskupa, čije je službeno ime Sinoda biskupa, ove će se godine baviti temom Kateheza u našem vremenu s osobitim naglaskom na katezezi djece i omladine.

Drugi vatikanski ekumenski sabor, koji je završio svoje zasjedanje 8. prosinca 1965., širom je otvorio vrata Crkvi u svijet i svijetu u Crkvu. Taj je događaj započeo novo doba Crkve i zacrtao je tek osnovne linije njezina hoda kroz vrijeme i zbivanja. Baš zato Drugi vatikanski ekumenski sabor nije želio stvarati nove dogme ili trasirati čvrste i nepromjenljive putove u budućnost Crkve. On je želio da bude početak, dobar početak. I danas, na udaljenosti od 11 godina, možemo reći da je taj dobar početak donio Katoličkoj Crkvi neslućene plodove sazrijevanja u vjeri, da je izazvao dotad sasvim nepoznat razvoj teološke misli, osobito na pastoralnom području, i da je prisilio Crkvu na stalno prilagođivanje promjenama koje se zbivaju u svijetu. Današnji svijet je, naime, svijet naglih i brzih promjena.

Činjenica je da svaka promjena izaziva određenu krizu, zahtijeva stalnu pažnju i neprestano prilagođivanje. Ni Crkva nije pošteđena od tog zakona; svjedoci smo velikih kriza u krilu Crkve, ali i još veće vjere u njihovo svladavanje. Iako su napasti za povratkom u nekadašnju lažnu sigurnost velike, Crkva se ne želi više vraćati natrag ni pod cijenu žalosnih kontestacija i otpada. Ona, naime, vjeruje u Duha Svetoga, koji je nadahnuo Drugi vatikanski ekumenski sabor, i vjeruje u njegovu moć vođenja prema budućnosti, koja je proslavljeni Krist.

Jednako kao što odolijeva napasti za vraćanjem, tako Crkva mora odoljeti i napasti pred naglim i nepromišljenim srljanjem u neprilike samozvanih proroka i plitkih mislilaca. Crkva, naime, nije tu od jučer. Njezina povijest broji gotovo 2000 godina. A u svom dugom hodu kroz povijest svijeta ona ima beskrajnu rezervu strpljivosti i iskustva.

Svaki je kršćanin odgovoran za Crkvu. Ipak, najveću odgovornost snosi vrhovni poglavar Crkve, jer njemu je dano da čuva i ispravno vodi povjereno mu stado. Nasljednici apostolskog poglavara Petra na Rimskoj stolici, Pape, upravljaju Crkvom zajedno s drugim biskupima, poglavarima mjesnih Crkvi. A budući da je Crkva danas vrlo glomazna organizacija, ona ima instrumente stvorene za lakše upravljanje i za efikasnije i jedinstvenije nastupanje pred problemima na koje naiđe.

Poslije Drugog vatikanskog sabora stvoreni su različiti novi instrumenti za upravljanje Crkvom i za studiranje problema koji nadolaze. *Sinoda biskupa* jedan je od vrlo važnih skupova, koji se na poziv Svetog Oca sastaje svake tri godine da bi raspravio neke od hitnih i važnijih pitanja pred kojima stoji čitava crkvena zajednica. Sinoda je u neku ruku nastavak koncila, njegovo neprestano trajanje i usavršavanje njegovih dokumenata. Ona raspravlja i ne izdaje dokumente, osim poneke deklaracije. Ali na temelju rasprava Sinode Sveti Otac lakše saznaje za stavove u Crkvi i lakše dolazi do rješenja koja su potrebna da bi se i dalje išlo jedinstveno naprijed.

Posljednja, treća Sinoda biskupa zasjedala je u godini 1974. i razmatrala je temu *Evangelizacija suvremenog svijeta*. Već za samih rasprava na toj Sinodi sinodalni su oci postali svjesni da je ta tema preširoka a da bi se mogla efikasno obraditi na nekoliko sjednica. Zato su svi materijali predani posebnoj stalnoj komisiji u sekretarijatu Sinode biskupa, na čijem je čelu poljski biskup msgr. Rubin, da materijale još jednom pregleda, sredi i preda Svetom Ocu kako bi se mogao njima poslužiti.

Kako je došlo do teme nove Sinode biskupa

Već u ožujku 1975. godine (od 3—8.) sazvaio je monsignor Rubin, u svojstvu generalnog tajnika Sinode biskupa, na sastanak Stalni savjet Sinode biskupa sa zadatkom da se izradi sinteza radova s prošle Sinode, gdje se raspravljalo o temi: *Naviještanje Evanđelja suvremenom svijetu*. Trebalo je uzeti u obzir sve rasprave na Sinodi, primjedbe i sugestije i tako sređeni materijal predati Svetom Ocu da se njime može poslužiti. Na tom sastanku raspravljalo se o metodičkim iskustvima pri raspravljanju prijašnjih Sinoda, a dotaknuto je i pitanje tematike slijedeće Sinode biskupa, koja je bila predviđena za jesen 1977. godine.

Tada sređeni materijal predan je Papi i on se njime poslužio pri izradi svojeg apostolskog pisma *Naviještanje Evanđelja*, izišlog u javnost na sam dan desetogodišnjice završetka Drugog vatikanskog ekumenskog sabora, to jest 8. prosinca 1975., na blagdan Bezgrješnog začeca B. D. Marije.

Ubrzo poslije sastanka u ožujku 1975. monsignor Rubin šalje svim biskupskim konferencijama i sinodama sjedinjenih Istočnih Crkvi okružno pismo s nadnevkom od 25. travnja 1975., u kome ih moli da Stalnom savjetu Sinode biskupa pošalju prijedloge za temu buduće Sinode, koja treba da se nadoveže na

problematiku koju je raspravljala prošla Sinoda biskupa, tj. općenito evangelizacija suvremenog svijeta. Prijedloge je trebalo poslati u Rim do 1. kolovoza iste godine.

Čim su prijedlozi stigli Savjetu Sinode, bili su sređeni po sličnosti tematike i predani Svetom Ocu da sam izabere temu. On je kao raspravu za slijedeću Sinodu biskupa u jesen 1977. izabrao temu: *Kateheza u našem vremenu, s osobitim naglaskom na katehezi djece i omladine.*

Već 22. studenoga 1975. generalni tajnik Stalnog savjeta Sinode biskupa monsignor Rubin okružnim pismom obavještava sve biskupske konferencije i sinode Istočnih Crkvi da je Sveti Otac izabrao navedenu temu.

Kako je stvoren dokument za studij osnovne teme Sinode 1977.

Čim je generalni tajnik Stalnog savjeta Sinode biskupa monsignor Rubin dobio od Državnog tajništva Vatikana službeno obavijest o temi slijedeće Sinode biskupa, dao se na izabiranje stručnjaka s područja katehetike koji bi mogli poslužiti u izradi osnovnog dokumenta za studij teme. Trebalo je napraviti izbor problema s područja katehizacije djece i omladine u našem vremenu, trebalo je te probleme razjasniti u jednostavnim crtama i naznačiti eventualne linije za njihovo rješavanje. Uskoro je izašla na vidjelo kompleksnost problematike katehiziranja djece i omladine. Prvi materijali što su ih izradili stručnjaci odmah su poslani stalnim članovima Savjeta Sinode biskupa da ih prouče. Na sjednici Savjeta od 24. do 28. studenog 1975. prodiskutirani su ti prvi nacrti budućeg dokumenta. Kao što se može vidjeti, radilo se vrlo brzo.

Za vrijeme te prve sjednice Savjeta u vezi s temom *Kateheza u našem vremenu s osobitim naglaskom na katehezi djece i omladine* izdvojeni su neki važniji problemi, izašli na vidjelo o diskusiji, stavljene su primjedbe na metodiku rada i organizaciju Sinode i pripremnog perioda i zacrtani neki ciljevi prema kojima bi trebalo ići. Već tada su poneke točke, koje su predložili stručnjaci, bile vrlo temeljito prodiskutirane sa svrhom da se što više konkretiziraju i razjasne kako bi se pokazala sva opširnost i težina problematike koju obuhvaćaju.

Nakon te sjednice Stalnog savjeta Sinode biskupa formirana je komisija od 4 člana Stalnog savjeta Sinode i od nekoliko stručnjaka sa svrhom da što brže izrade osnovni tekst za studij problematike, uzevši u obzir sve što se diskutiralo na prvoj sjednici Stalnog savjeta.

Uskoro je stvoren prvi tekst takozvanih *Smjernica za studij kao pripravu za Sinodu biskupa 1977.* Tekst je poslan na razmatranje pojedinim stručnjacima i članovima Stalnog savjeta Sinode, pa je nakon toga predan jednoj grupi da ga preradi uzevši u obzir primjedbe i da izradi organsku cjelinu nacрта *Smjernica.*

Kad je tekst *Smjernica* bio napokon gotov, sazvani su stručnjaci s pojedinih područja kojih se dokument dotiče te predstavnici nacionalnih katehetskih vijeća da daju svoje mišljenje. Oni su na sastanku od 20. do 23. siječnja 1976. diskutirali o toj trećoj redakciji *Smjernica*, a kao rezultat njihove trodnevne diskusije izašao je jedan tekst u talijanskom originalu s naslovom: *Kateheza djece i omladine.*

Ni ta četvrta redakcija teksta nije ostala pošteđena od daljnjih zahtjeva za promjenama u nekim manje važnim stvarima. Konačno je tako prodiskutiran

tekst sastavljen u cjelinu i predan početkom veljače 1976. Državnom sekretarijatu na papirsko odobrenje. Krajem ožujka iste godine Sveti Otac odobrava tekst *Smjernica*, koji se s talijanskog užurbano prevodi na sve velike jezike i na latinski. Već 25. travnja, dakle točno godinu dana nakon prvog okružnog pisma monsignora Rubina o temi buduće Sinode biskupa, počinje slanje teksta već tiskanih *Smjernica* svim biskupskim konferencijama i svima koji imaju pravo da sudjeluju na Sinodi biskupa. Tekst *Smjernica* popraćen je jednim okružnim pismom, u kojem se od biskupa traži da studiraju tekst *Smjernica* i u kojem se oni pozivaju da eventualne primjedbe i sugestije nastale za vrijeme studiranja problematike pošalju tajništvu Sinode biskupa do 30. studenoga 1976. U tom popratnom pismu se naglašava da tekst *Smjernica* nije niti gotova shema za diskusiju na Sinodi biskupa 1977., a niti pojednostavljeno sistematiziranje problematike katehiziranja djece i omladine u našem vremenu. U *Smjernicama* su više-manje, kaže pismo, naznačeni neki od bitnih problema izašlih na vidjelo u pripremnom periodu, postavljena su pitanja koja bi trebala da provociraju raspravu i da usmjeruju savjetovanja u okvirima nacionalnih biskupskih konferencija, odnosno pokrajinskih sinoda Istočnih Crkvi.

*Struktura i sadržaj Smjernica za studij
kao pripravu na Sinodu biskupa 1977.*

Put do teksta *Smjernica* bio je, kako smo pokazali, veoma složen i dug. Dokument je podijeljen u dva dijela, od kojih onaj prvi dio služi kao uvod u bit problematike, a onaj drugi dio kao prijedlog niza problema koje bi Sinoda biskupa trebala da dotakne za vrijeme rasprave.

I. dio

Značenje teme *Smjernica*

Na samom početku ovog poglavlja, koje služi kao uvod u dokument, potvrđuje se da je izabrana tema tijesno povezana s temom prošle Sinode biskupa, koja je raspravljala općenito o evangelizaciji suvremenog svijeta. Ova tema — *Kateheza u našem vremenu s osobitim naglaskom na katezezi djece i omladine* — od živog je interesa za Crkvu.

Tri motiva potakla su na raspravljanje o ovoj temi:

- a) Želi se razmišljati nad tom temom kako bi se izmijenile informacije i iskustva što bi moglo potaći na zajedničku želju za obnovom kateheze.
- b) Želi se razmotriti problematika kateheze u ovom vremenu u kojem danas živi Crkva jer će to pomoći da se zahvati sva širina problema s kojima se Crkva susreće i jer će to potaći na bolje služenje ljudima našega vremena.
- c) Želi se osobito razmišljati o katezezi koja je potrebna novim generacijama, ne zato jer kateheza kao takva mora biti usmjerena prema njima, nego da bi se Crkva potakla na što veću odgovornost prema generacijama koje nadolaze i prema problematici koja njih zahvaća.

Interesni motivi

U ovom poglavlju dokument nabraja nekoliko važnih motiva koji mogu poslužiti kao poticaj za studiranje ove tematike.

a) Korisno je da se ispita povezanost ove teme s temom prošle Sinode biskupa, koja je raspravljala o evangelizaciji suvremenog svijeta. Katehizacija je bez sumnje jedan način evangeliziranja, a prošla ju je Sinoda definirala »kao aktivnost kojom Crkva naviješta Evanđelje, da bi vjeru koja ničé razjasnila i da bi ta vjera rasla«.

b) U ovim pokoncilskim vremenima kateheza je doživjela veliku obnovu i veoma zanimljive oblike. Željelo bi se ne samo govoriti službeno o tom fenomenu rasta kateheze nego i izmjenjivati iskustva koja postoje u svim dijelovima svijeta.

Osobito je živ i razvijen oblik kateheze koja se bavi djecom i mladima. Važno je da se taj sektor katehetskog djelovanja ozbiljno razmotri na planu čitave Crkve.

c) Jedan od najvažnijih problema našega vremena je problem odgoja. Za taj problem zanima se cijeli svijet. Stari modeli odgoja dokazali su svoju nemoć pred novim generacijama, a novi modeli još uvijek ne daju potrebnu sigurnost u uspjeh. Crkva ne smije ostati izvan te problematike jer ona mora također odgajati. Odgajanje je jedan od važnih zadataka Crkve, osobito odgajanje novih generacija preko kateheze koja mora uzimati u obzir njihove interese, njihovu dob, vrijeme i svijet u kojem se kreću i žive.

Napomene i metodika rada

U pripravi Sinode potrebno je osobito obratiti pažnju slijedećim napomenama:

a) Ujedinjavajuća perspektiva predložene teme. U studiju teme treba ići u konkretne situacije i na temelju njih rješavati problematiku kateheze novih generacija. U diskusijama se nikako ne želi ulaziti u previše poopćenu problematiku svijeta i našeg vremena, baveći se apstraktnim pitanjima. Također se mora izbjegavati zalaženje u previše specifičnu problematiku pojedinih katehetskih pitanja.

b) Odnos kateheze prema ostalim oblicima života i rada u Crkvi. Pažnja kateheze za nove generacije mora biti usmjerena prema stavovima, poteškoćama i zadacima koje čitava zajednica kršćana ima prema Božjoj riječi. Osobito je potrebno vidjeti odgovornost episkopata.

c) Odnos kateheze prema cjelokupnom životu čovjeka i prema njegovu odgoju. Odgoj i rast vjernika u vjeri ostvaruje se preko sakramenata, kateheze, slušanja Božje riječi itd. Ovdje je osobito važno iznijeti iskustva s današnjim čovjekom.

d) Izloženi plan u dokumentu nije studija koja bi isključivala druge mogućnosti. On je tu da bi potakao na studij i da bi iznio neke od problema koji su izišli u pripremnoj fazi kao važniji i hitniji. Svaki problem koji je ovdje donesen ukratko je razjašnjen, a u vezi s njime postavljena su neka pitanja.

Plan koji je izložen u tom dokumentu *Smjernica* ostavlja biskupima slobodu da iznesu lokalnu situaciju i problematiku i na drugi način.

Za odgovornu obnovu kateheze

Kao svaka druga obnova, tako i katehetska može biti podvrgnuta rizicima: i onima koji imaju napast da sasvim prekinu s prošlošću, i onima koji ne žele uzimati u obzir perspektivu budućnosti. Zato treba biti razborit i u studiju se oslanjati na postojeće dokumente Crkve. God 1971. je brigom Svete kongregacije za kler, izdan »Opći katehetski direktorij«, postoje dokumenti II. međunarodnog katehetskog kongresa, dokumenti Drugog vatikanskog ekumenskog sabora i napokon apostolsko pismo Pavla VI. »Evangelii nuntiandi« koje je zapravo rađeno prema diskusijama na Sinodi biskupa 1974.

II. dio

Čitava je Crkva odgovorna za katehezu

U posljednje vrijeme svjedoci smo neobično pozitivnog fenomena u našoj Crkvi: čini se da raste svijest da je čitava Crkva odgovorna za katehezu kao instrumenta za dozrijevanje i rast u vjeri. Svaki je član Crkve pozvan da upozna svoju vjeru i da druge upozna njome, napose djecu i mlade.

Osobito treba misliti na velike mogućnosti katehetskog rada redovnika i redovnica. Nažalost, strukture današnjeg pastoralnog djelovanja ne slijede uvijek pozitivne tendencije u samoj Crkvi. Tako djelovanje redovnica i drugih katehetskih radnika još uvijek nije dovoljno iskorišteno niti im se daju mogućnosti za slobodniji i odgovorniji rad u pastoralu.

Svim kršćanima potrebna je katehetska pouka

Danas se osjeća jaka potreba da se svaki kršćanin slijedi u katehetskoj pouci kroz čitav njegov život, da mu se olakša snalaženje u konkretnoj životnoj situaciji osvjetljenoj vjerom.

Tako je porasla tendencija da svaki kršćanin upozna svoju vjeru u adekvatnom ruhu prema svom duhovnom rastu u zrelosti i prema svojoj odgovornosti. Ne može se, naime, više ostati na onoj vjerskoj pouci što smo je primili kao prvopričesnici ili kao kandidati za krizmu.

U pojedinim dijelovima svijeta osobito se razvija kateheza odraslih, pa i starijih osoba.

Osobito bi trebalo misliti na katehezu hendikepiranih, tj. invalida, slijepih i sl. jer i oni imaju pravo na Božju riječ, koja je upućena svima.

Katehetska pouka djece

Iako u Crkvi raste svijest da se katehetska pouka ne ograničava samo na djecu, ipak katehetska pouka djece ne gubi time na svojoj važnosti, već, dapače,

njezina vrijednost i ozbiljnost rastu. Djeca mogu biti objekt brige čitave zajednice vjernika. Na taj način mogu postati instrument katehetske pouke i zanimanja starijih koji su odgovorni za njihov odgoj i rast u vjeri.

Katehetska pouka može početi već s 5 do 6 godina djeteta, dakako, uzv-ši u obzir njegove psihološke mogućnosti. Ni u kom slučaju ne smije se ograničiti na sakramentalnu katehezu, tj. na katehezu kao pripremu za sakramente. Nažalost, osobito u našoj zemlji svjedoci smo žalosnog stanja — svodenja katehetske pouke samo na pripremu za prvu pričest i krizmu.

Kateheza djece mora biti ne samo bubanje vjerskih istina, već njihov odgoj u vjeri. Treba uzimati u obzir pedagoške principe i okolinu u kojoj žive, kao i utjecaje koji se vrše na njih. Kateheza mora dati djeci odgovore na njihova životna pitanja i naučiti ih da se pravilno postave pred problemima koji naiđu.

Kateheza omladine

Sve što je rečeno u prijašnjem poglavlju, vrijedi donekle i za katehezu mladih. Ona zahtijeva mnogo veću ozbiljnost u pristupu problemima, poznavanje kulture i društvenih kretanja u svijetu mladih.

Osobito je zanimljivo dopustiti mladima da sami prave »izbor interesa« na katehezi i da se onda obrađuje problematika koja ih zanima. Mogu se upotrijebiti svjedočanstva samih mladih na katehetskom sastanku, a osobito onih koji se profesionalno bave mladima i njihovom problematikom.

Djeca, mladi i odrasli u Crkvi

Djeca i mladi stvaraju svijet usmjeren prema budućnosti i njih treba promatrati i odgajati za budućnost, za ono što će biti sutra, kad završe školu ili zanat. Oni će sutra biti nosioci odgovornosti na svim područjima života svijeta, pa i u Crkvi.

Zato Crkva želi da kateheza mladih bude odgoj u autentičnoj i odgovornoj slobodi. Nove generacije su sposobne unijeti nove plodove u život svijeta i Crkve. Zato kateheza treba da bude kreativna, treba mlade pustiti da unose u Crkvu svoj način mišljenja, življenja i treba biti strpljiv prema njihovoj nestrpljivosti. Valja im dopustiti da se izražavaju svojim jezikom.

Katehetska pouka i suvremena kultura

Danas je potrebno da se upozna suvremena kultura i da se poznaju njezina osnovna kretanja kako bi se mogli u nju ugrađivati kršćanski principi preko katehetske pouke. Bez poznavanja kulture i suvremenih kretanja nije moguće održavati efikasnu katehezu.

Dokument nabroja nekoliko oznaka današnjeg svijeta. To su:

- znanstveno-tehnička kultura, sekularizirana, laička i ateistička u smislu marksističke ili liberalne, tipa društveno-ekonomskog ili psihološkog
- kultura nekršćanska, ali duboko religiozna (misije)
- kultura popularne vjere, magije, folklorna, s oblicima spiritizma i sinkretizma

- civilizacija slike s pedagoškim sugestijama i posljedicama koje ju prate
- osjetljivost na teološke debate koje dezorijentiraju vjernike koji ne mogu shvatiti dubinu teoloških rasprava.

Ne smiju se zaboraviti ni slijedeći činioци, koji ulaze u okvir pažnje katehetske pouke:

a) nužnost upoznavanja kulture svakog naroda u kojem se radi, regije, kontinenta

b) nužnost praćenja utjecaja koji preko javnih sredstava priopćavanja ulaze u određenu sredinu iz drugih kultura.

Kateheza i društvena situacija

U mnogim zemljama snažno se razvila kateheza koja traži društveno angažiranje od kršćanina. Osobito je u nekim zemljama razvijena *kateheza oslobođenja* s vrlo zanimljivim perspektivama, ali i s ponekim rizikom. Mnoge zajednice vjernika, stimulirane upravo tom katehezom, vrlo su zauzete na pastoralnom planu svog područja interesa, što treba zabilježiti kao pozitivan dojam.

Nasuprot tome postoje katehetski sistemi koji su svoje djelovanje ograničili na doktrinalnu vjernost, na upoznavanje formula vjere. Oni najmanje odgajaju i najmanje su pažljivi prema suvremenim kretanjima društva i zahtjevima psihologije. Ponekad, kaže dokument, sasvim ignoriraju Drugi vatikanski sabor i *najnovije dokumente* Crkve.

Baš ovdje je potrebno raščistiti neke probleme kateheze:

- odnos između »tradicionalne doktrine« i »ljudskog napretka«
- odnos katehetske pouke i političkog angažiranja
- odnos između teologije i nauka o čovjeku.

U toj problematici može se mnogo odgovora naći u suvremenoj, tzv. antropološkoj teologiji.

Katehetska pouka i sloboda

To je velik problem kateheze i vrlo važan za Crkvu u našem vremenu. S jedne strane, kateheza mora odgajati slobodne i odgovorne osobe. S druge strane, kateheza mora postaviti neke granice te slobode s obzirom na zahtjeve vjere i morala. To osobito vrijedi u katehezi djece i omladine.

Vatikanski sabor je u svojem *Proglasu o vjerskoj slobodi* zacrtao neka načela koja vrijede kao mjerodavna za katehezu također:

- pravo i potreba svakoga da traži i zahtijeva vjersku istinu
- pravo svake zajednice vjernika da ispovijeda javno i da poučava vlastitu vjeru
- pravo svake obitelji da slobodno određuje i vodi svoj religiozni život i određuje religiozni odgoj svoje djece.

Kateheza i škola

Istina je da je pravo područje kateheze u crkvenom ambijentu: u kršćanskoj obitelji, župnoj zajednici, u bazičnoj zajednici itd. Ipak je važna činjenica

da se dio osobnosti jednog djeteta razvija i pod utjecajem škole. Ova bi trebala biti na službu svima za integralni odgoj ljudskog bića.

Ne može se isključiti ni uloga sveučilišta na odgoj osobe studenata pa kateheza mora i njima posvetiti važno područje svoga rada.

Kateheza i sredstva društvenog priopćavanja

Sredstva društvenog priopćavanja danas su činjenica s kojom treba ozbiljno računati. Njihov utjecaj na odgajanje osobe vrlo je važan i treba mu obratiti odgovarajuću pažnju u katehetskoj pouci. Osobito je taj utjecaj velik s obzirom na djecu i mlade.

Kateheza za kršćanski život

U posljednjem svom cilju kateheza mora služiti približavanju kršćanina zrelosti vjere u Crkvi, koja ga vodi upoznavanju Objave Boga Oca u svom Sinu Isusu Kristu.

Iz tog iskrsavaju nova pitanja u vezi s obnovom kateheze. Treba paziti da se u traženju novih putova u katehetskoj pouci ne smetne s uma osnovni cilj vjerske pouke preko kateheze. Zbog toga treba se prema kršćanskoj nauci i prema novim pokretima i potrebama odnositi u zdravoj razboritosti i sintetizirati ih u novim oblicima. Možda je to najteži zadatak današnje kateheze.

Zadatak vjere i katehetske pouke

Kršćanska pouka nalazi se sva sadržana u Pismima i u Tradiciji Crkve. Pisma i Tradicija su »dokumenti vjere«, pa također i jezik kojim Crkva govori. Zato su dokumenti prvotni izvor svake kateheze. Problem nastaje: kako i u kolikoj mjeri prenijeti poruku vjere pojedinim generacijama vjernika. Zadatak je učiteljstva Crkve da se pobrine da taj prijenos vjere na nove generacije bude osiguran vjernošću Evandjelju i potrebama vjernika.

Postoje mnoge tendencije na ovom području katehizacije:

— ima ih koji katehezu sužuju na zamorno nastojanje oko evangelizacije ili, jednostavno, preevangelizaciju;

— ima ih kojima kateheza znači jednostavno iznošenje doktrine ili teologije bez obaziranja na stvarne i realne mogućnosti onih kršćana koji slušaju ili bez obaziranja na suvremene potrebe vjernika;

— poneki katehezu svode u posljednje vrijeme na interpretaciju ljudskih potreba i suvremenih kretanja društva;

— ima ih koji snažno inzistiraju na religioznom znanju osobito djece i omladine, ne obazirući se na iskustvo liturgije i sakramenata u njihovu životu ili dijeleći ih od katehetske pouke;

— ima i takvih kojima kateheza služi samo kao bliža priprava na sakramente ili na slavljenje Euharistije.

Ove tendencije potrebno je dobro prostudirati i predložiti adekvatna rješenja.

Metoda katehetske pouke

Vidljivo je da u izlaganju ovog dokumenta na mnogim mjestima izlazi na vidjelo problem metode izlaganja vjerske poruke. Problem je vrlo važan i potrebno je baš ovdje iznijeti dosadašnja iskustva, postignuta u pojedinim dijelovima svijeta. Kriterij katehetske metode je vjernost Bogu i vjernost čovjeku.

Potrebno je uzeti u obzir psihološku i sociološku sliku pojedinih dobi djece i mladih. Postoje iskustva s raspoređivanjem građe koja se obrađuje i načina na koji se najefikasnije može prikazati pojedinim dječjim dobima. Postoje dijagrami interesa pojedinih dječjih dobi, što treba ozbiljno uzimati u obzir. Ne treba smetnuti s uma pravila didaktike, a niti nova sredstva tehnike koja omogućavaju lakše prenošenje poruke (dijafilm, film, magnetofon, i sl.). I pjesma tu igra važnu ulogu, zajednica koja se skuplja na katehezu, župa i sl.

Za suradnju u Crkvi

Tridentski sabor je svu svoju pažnju posvetio odgoju odgovornosti klera u Crkvi.

Danas se, zahvaljujući inicijativi mnogih biskupa, svećenika i vjernika, razvija pozitivna tendencija da svi u crkvi moraju biti odgovorni u naviještanju i svjedočenju Evanđelja. Plod te tendencije osjetio se već na Drugom vatikanskom saboru, a pogotovo poslije njega.

Evangelizacija je zadatak Crkve koji je ona vršila već u doba apostola pa sve do danas. Kateheza je jedan oblik evangelizacije. Ona je možda najviše uperena u budućnost jer odgaja za budućnost, za sazrijevanje u vjeri; ona na neki način vrši najbolje proročku misiju Crkve.

Upravo to je bio razlog i osnovni motiv za ove *Smjernice*, koje će poslužiti kao dokument za studij problematike koja će se obrađivati na slijedećoj Sinodi biskupa 1977.

Ove će *Smjernice* vjerojatno potaći mnoge na zajedničko studiranje problema i tako dovesti do plodne suradnje i izmjene iskustava, što se želi kao plod buduće Sinode, jer je suradnja na katehetskom planu vrlo važan vid i preduvjet dobre katehizacije, za nju se traži u prvom redu i ozbiljna formacija kateheta.

Zaključak

Dokument *Smjernice* zaključuje se citatom iz *Evangelijske nuntijande* broj 77, u kojem se govori o vrijednosti jedinstva vjere u Crkvi, osobito kod onih koji su neposredni navjestitelji Radosne vijesti.

Kratak osvrt na temu

U ovom letimičnom pregledu dokumenta, koji služi kao smjernica za studij kao pripravu na Sinodu biskupa 1977., htjeli smo donekle prikazati svu opširnost i važnost teme koja će ovih dana i ove godine biti predmet rasprave

u čitavoj Crkvi. Možda će i ovaj prikaz poslužiti nekome kao poticaj za studij i razmišljanje. S obzirom na druge narode mi smo u situaciji koja nipošto nije ružičasta. Osim Katehetske ljetne škole i nekoliko manje opsežnih inicijativa, nemamo nijednog foruma za studij ove problematike i nijedan časopis specijaliziran za to.

Ovogodišnje proljetno zasjedanje Biskupske konferencije posvećeno je upravo raspravi o katehetskim problemima kako ih donosi dokument *Smjernica*. Zasada smo jedna od rijetkih zemalja bez temeljnog dokumenta na katehetskom planu. To samo govori da su neki odgovorni u našoj Crkvi malu pažnju posvećivali katehezi. Možda će od sada biti bolje, možda će ona želja, izražena na kraju *Smjernica*, da se ujedine svi u suradnji na katehetskom planu, uroditi i kod nas pozitivnim plodovima i probuditi nove sile na tom, u nas zapuštenom području.

A pišući o ovome, ne mogu ne spomenuti čovjeka koji je sam kod nas na katehetskom planu napravio više od svih institucija stvorenih na papiru, pre-rano preminulog oca *Stanka Weissgerbera*. On nam može biti inspiracija i sada, kad se spominjemo treće godišnjice njegove nagle smrti (12. 1. 1974.).

Hrvatski program Radio—Vatikana počeo je 13. siječnja seriju redovitih tjednih emisija četvrtkom pod temom: »Kateheza u suvremenom svijetu — problemi i izgledi za budućnost«. U emisiji će sudjelovati svećenici studenti Katehetskog instituta Salezijanskog papinskog sveučilišta u Rimu. Želja je redakcije hrvatskog programa Radio—Vatikana i suradnika te katehetske serije da se javnost u našoj zemlji što bolje upozna s problematikom koju će u rujnu 1977. obrađivati Četvrta sinoda biskupa.